

Beretning afgivet af Sundhedsudvalget den 0. juni 2008

3. udkast til

Beretning

over

Forslag til folketingsbeslutning om transseksuelles/transkønnedes rettigheder

[af Per Clausen (EL) m.fl.]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 26. februar 2008 og var til 1. behandling den 3. april 2008. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundhedsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 4 møder.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

N. K. J.,

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske,

Freja Nordam og

Trans-Danmark.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 4 spørgsmål til ministeren for sundhed og forebyggelse til skriftlig besvarelse, hvoraf de 3 spørgsmål er besvaret.

2. Politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (V, DF og KF) tager til efterretning, at mindretallet (S, SF, RV og EL) foreslår, at myndige personer frit skal kunne vælge fornavn. Det anføres i den forbindelse, at personer med ønske om en anden kønsidentitet end den ved fødslen tilskrevne er henvist til at vælge et fornavn blandt de ca. 120 fornavne, som er godkendt som både pige- og drengenavne.

Det fremgår af navnelovens § 13, stk. 2, at et fornavn ikke må betegne det modsatte køn i forhold til den, der skal bære navnet. Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti konstaterer dog, at det endvidere fremgår af loven, at der kan fastsættes regler, hvorefter der kan ske undtagelse herfra for transseksuelle personer.

V, DF og KF konstaterer således, at det i navnebekendtgørelsens § 13 allerede i dag er fastsat, at personer, som ikke har gennemgået et kønsskifte, men som af Rigshospitalets Sexologiske Klinik

vurderes at være transseksuelle, kan undtages fra kravet om, at et navn ikke må betegne det modsatte køn.

På den baggrund er transseksuelle allerede i dag sikret en ret til at antage et navn, der normalt betegner det andet køn, uanset navnelovens udgangspunkt om det modsatte.

Transseksuelle er således ikke – som det anføres af S, SF, RV og EL – henvist til at vælge et af de fornavne, som er godkendt som både pige- og drengenavne. Fravigelse af navneloven forudsætter dog, at en sagkyndig vurdering af, at der reelt er tale om en transseksuel person, hvilket kan siges at sikre respekt om det at være transseksuel.

For så vidt angår forslaget om, at myndige personer selv kan bestemme, hvilken kønsidentitet deres CPR-nummer skal udtrykke, konstaterer V, DF og K, at personer som har gennemgået en køns-skifteoperation, allerede på nuværende tidspunkt får tildelt et nyt personnummer. Personer, der ikke har gennemført en sådan operation, har ikke i dag mulighed for at få et nyt CPR-nummer.

I dag udgør CPR-systemet i en lang række tilfælde hele grundlaget for offentlig myndighedsudøvelse. V, DF og KF er således ikke enige i, at personnummeret slet ikke skal indeholde en kønsangivelse. Forslaget ville i praksis underminere hele CPR-systemet, idet der i så fald ikke længere ville være en klar indikator for, hvorvidt man er mand eller kvinde. Et fuldstændigt frit valg af kønsangivelse i CPR-nummeret ville eksempelvis i den praktiske virkelighed betyde, at kvinder blev indkaldt til værnepligt og mænd blev indkaldt til forebyggende undersøgelser af bryst- og livmoderhalskræft. Forslaget omkring frit valg af kønsangivelse i CPR-nummeret, rummer dog mange gode intentioner som V, DF og KF er enige i, men er desværre bare svært realiserbart i forhold til den praktiske virkelighed.

For så vidt angår frit valg af kønsangivelse i pas, konstaterer udvalget, at justitsministeren i medfør af paslovens § 1, stk. 2, fastsætter de nærmere regler for udstedelse af pas til danske statsborgere.

De oplysninger der er indeholdt i passet, følger af specifikationerne i ICAO (International Civil Aviation Organization) doc. 9303, part 1, sixth edition. Heraf fremgår det af specifikationerne, for så vidt angår kønsangivelsen i passet, at indehaverens køn skal fremgå ved brug af et enkelt bogstav, og at der kan anføres F for female, M for male og X for unspecified. I Danmark er der hidtil alene udstedt pas med betegnelserne M og F.

Udvalget konstaterer på den baggrund, at betegnelsen X bl.a. kan anvendes i transseksuelle persons pas. Efter som det er op til hvert enkelt land, om man vil udnytte muligheden for at anvende betegnelsen X, opfordrer udvalget justitsministeren til at undersøge de praktiske muligheder for at tillade transseksuelle at få et X i deres pas i stedet for den sædvanlige kønsangivelse F eller M. Idet en eventuel ændring af reglerne i de danske pas vedrørende kønsangivelse i pas forudsætter ændringer i det nuværende pasproduktionssystem, opfordrer udvalget ligeledes justitsministeren til at undersøge de tidsmæssige og økonomiske forudsætninger herfor.

S, SF, RV og EL opfordrer endvidere regeringen til, at foretage en grundig undersøgelse og vurdering af hele proceduren for kønsskifteoperationer i Danmark, ligesom disse partier også opfordrer regeringen til at inddrage de erfaringer, som man har gjort i bl.a. Norge og Sverige.

V, DF og KF konstaterer, at det efter den gældende praksis i Danmark er en forudsætning for at opnå tilladelse til kastration med henblik på kønsskifte, dvs. kønskorrigerende indgreb, at ansøgeren i sædvanligvis mindst 2 år har gennemgået et observationsforløb (udredningsforløb), men at der under forløbet kan iværksættes hormonbehandling. På den baggrund bemærker V, DF og KF, at udredningen sker i overensstemmelse med internationale standarder på området.

For så vidt angår erfaringer fra Norge og Sverige m.v. bemærker V, DF og KF, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet i forbindelse med behandlingen af B 142 i folketingsåret 2006-07 indhentede oplysninger bl.a. fra disse lande om proceduren for kønsskifteoperationer, jf. besvarelsen af spørgsmål nr. 13, 15 og 30 til B 142. Heraf fremgik det, at de norske myndigheder bl.a. oplyste, at det i Norge er en forudsætning for hormonel behandling af transseksualisme, at patienten i mindst 6 måneder forud for hormonbehandlingen har levet som det modsatte køn eller har gennemført et psykoterapiforløb efter de indledende undersøgelser, hvorved patientens ønske om behandling er konsolideret. Endvidere er det i Norge en forudsætning for kønskorrigerende kirurgisk behandling, at patienten i ét år uafbrudt har været i hormonbehandling og mindst i ét år succesfuldt og kontinuerligt har levet som det modsatte køn. I Norge strækker det samlede behandlingsforløb for transseksuelle til og med gennemførelsen af kønskorrigerende kirurgiske indgreb sig således efter det oplyste over mindst 18 måneder. De svenske myndigheder oplyste, at udredningsforløbet i Sverige som regel foregår over mindst 2 år.

På den baggrund konstaterer V, DF og KF, at oplysningerne om proceduren i Norge og Sverige ikke tyder på, at proceduren i Danmark er væsentligt længere. Det kan tilføjes, at udredningsforløbet i Storbritannien også typisk varer i op til 2 år.

V, DF og KF konstaterer, at udredningsforløbet i Danmark varetages i henhold til Sundhedsstyrelsens vejledning fra 2001 om specialeplanlægning og lands- og landsdelsfunktioner i sygehusvæsenet af Sexologisk Klinik på Rigshospitalet. V, DF og KF bemærker i den forbindelse, at Sundhedsstyrelsen er ved at foretage en speciale gennemgang af hvert lægeligt speciale for at opstille kravene til specialfunktioner i det pågældende speciale.

V, DF og KF opfordrer på den baggrund regeringen til at lade spørgsmålet om den fremtidige tilrettelæggelse af udredningen af personer, der ønsker at gennemgå et kønsskifte, at indgå i Sundhedsstyrelsens overvejelser vedrørende specialeplanlægning på området. På den baggrund er det disse partiers opfattelse, at der ikke er behov for at iværksætte en særskilt undersøgelse af proceduren for kønsskifteoperationer.

Idet et mindretal i udvalget (S, SF, RV og EL) konstaterer, at den lovgivning, vi i dag har vedrørende transseksuelles og transkønnedes rettigheder ikke synes at være fulgt med tiden, opfordrer partierne regeringen til at tage en række initiativer, der kan forbedre transkønnedes rettigheder. Partierne opfordrer til at arbejdet med disse problemstillinger kan være færdiggjort så tidligt, at de nødvendige lovændringer kan gennemføres i folketingsåret 2008 -09.

For det første bør det sikres, at en person frit at vælge sit fornavn uden binding og hensyn til køn. I dag findes der to lister over umiddelbart godkendte navne, en for kvindenavne og en for mandenavne. Omkring 120 af navnene findes på begge lister. Personer med ønske om en anden kønsidentitet end den ved fødslen tilskrevne er derfor i dag henvist til at vælge et nyt fornavn blandt disse omkring 120 navne.

Samfundet er præget af nye strømninger, og vores vante normalitetsbegreber falder som følge af manglende sammenhæng og mening. Tiden og forandringerne af vores samfund synes derfor at være løbet fra denne begrænsning til 120 navne, hvorfor navnevalget bør gøres frit for voksne, myndige personer.

For det andet bør lovgivningen ændres sådan, at voksne myndige personer selv fastsætter deres kønsidentitet, der skal være registreret i offentlige registre og hos myndigheder, og som derfor skal fremgå af eksempelvis pas og kørekort. Hvordan disse ændringer så konkret skal udmøntes i cpr-registeret, hvis et sådant register fortsat skal være kønsopdelt, må bero på en nærmere teknisk vurdering. Som flere har påpeget, vil en del personer med behov for en anden kønsidentitet givetvis finde det tilstrækkeligt at blive imødekommet på disse to punkter, altså frit at kunne vælge fornavn

samt retten til selv at kunne bestemme, hvilket køn der skal være registreret hos offentlige myndigheder. Kan en imødekommelse af disse to punkter forbedre transseksuelles og transkønnedes rettigheder, finder partierne dette gavnligt.

Partierne opfordrer for det tredje regeringen til foretage en grundig undersøgelse og vurdering af hele proceduren for kønsskifteoperationer i Danmark. Vi finder det således vigtigt at få moderniseret forløbet for den enkelte forud for en eventuel operation. Det er væsentligt, at vi får sikret, at personer, som ønsker en anden kønsidentitet, træffer en så essentiel og konsekvensrig beslutning på det absolut bedste og mest veloplyste grundlag.

I den forbindelse opfordrer partierne regeringen til at inddrage de erfaringer, man har gjort i andre lande, f.eks. Norge, Sverige og Spanien.

P. u. v.

PREBEN RUDIENGAARD

Formand

Oversigt over bilag vedrørende B 65

Bilagsnr.	Titel
1	Kopi af SUU alm. del - svar på spm. 227, fra ministeren for sundhed og forebyggelse
2	Henvendelse af 8/4-08 fra N. K. J.
3	Henvendelse af 14/4-08 fra Trans-Danmark
4	Henvendelse af 16/4-08 fra Freja Nordam
5	Henvendelse af 15/5-08 fra Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende B 65

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til fortrolig omdelt henvendelse, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelse af 14/4-08 fra Trans-Danmark, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
3	Spm. om kommentar til henvendelse af 16/4-08 fra Freja Nordam, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå
4	Spm. om kommentar til henvendelse af 15/5-08 fra Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, til ministeren for sundhed og forebyggelse, og ministerens svar herpå